

LAKIVALIOKUNNAN LAUSUNTO 12/2011 vp

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (yksityisoikeuden alalla määrättyjen suojelutoimenpiteiden vastavuoroinen tunnustaminen)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunnan puhemies on 17 päivänä kesäkuuta 2011 lähettänyt valtioneuvoston kirjelmän eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (yksityisoikeuden alalla määrättyjen suojelutoimenpiteiden vastavuoroinen tunnustaminen) (U 19/2011 vp) käsiteltäväksi suureen valiokuntaan ja samalla määrännyt, että lakivaliokunnan on annettava asiasta lausuntonsa suurelle valiokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- erityisasiantuntija Jussi Karttunen, oikeusministeriö
- käräjätuomari Anna-Maija Ruohoniemi, Helsingin kärjäoikeus
- asianajaja Antti Riihelä, Suomen Asianajajaliitto.

Lisäksi kirjallisen lausunnon on antanut
— sisäasiainministeriö.

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi

Euroopan komissio on 18 päivänä toukokuuta 2011 tehnyt ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi yksityisoikeuden alalla määrättyjen suojelutoimenpiteiden vastavuoroisesta tunnustamisesta (KOM(2011) 276 lopullinen). Asetusehdotus muodostaa osan lainsäädäntökokonaisuutta, ns. rikosuhripakettia, jolla pyritään vahvistamaan uhrien oikeuksia EU:ssa. Toisaalta ehdotus on tarkoitettu täydentämään jäsenvaltioaloitteen pohjalta pitkään jo neuvoteltua direktiiviehdotusta eurooppalaisesta suojelumääräyksestä.

Kyseessä olevan yksityisoikeuden alalla sovellettavan asetusehdotuksen tarkoituksena on luoda mekanismi, jonka perusteella yhdessä jäsenvaltiossa annettu suojelutoimenpide tunnustettaisiin toisessa jäsenvaltiossa ilman tarvetta ryhtyä erityisiin välivaiheen muodollisuuksiin. Suomen lainsäädännössä tällainen suojelutoimenpide on lähestymiskielto.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto suhtautuu myönteisesti tavoitteeseen pyrkiä vahvistamaan uhrien oikeuksia EU:ssa. Valtioneuvosto suhtautuu lähtökohtai-

sesti myönteisesti myös käsillä olevaan asetus-ehdotukseen ja sen tavoitteisiin. Valtioneuvoston tavoitteena on käytännössä toimivan, osapuolten oikeusturvanäkökohdat huomioon ottavan suojelutoimenpiteiden tunnustamisjärjes-

telmän luominen. Edelleen valtioneuvoston tavoitteena on, että asetuksen piiriin kuuluisivat kaikki suojelutoimenpiteet, jotka eivät tule kate-
tuiksi eurooppalaista suojelumääräystä kos-
kevalla direktiiviehdotuksella.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi yksityisoikeuden alalla määrättyjen suojelutoimenpiteiden vastavuoroisesta tunnustamisesta on osa komission esittämää rikosuhripakettia, jolla pyritään vahvistamaan uhrien oikeuksia EU:ssa. Ehdotuksen tarkoituksena on myös täydentää jäsenvaltioaloitteen pohjalta EU:ssa neuvoteltua direktiiviehdotusta eurooppalaisesta suojelumääräyksestä (U 89/2009 vp).

Valiokunta pitää tervetulleena, että EU:ssa on ryhdytty laaja-alaisesti toimenpiteisiin rikoksen uhrien aseman parantamiseksi. Nyt käsiteltävänä olevassa asetusehdotuksessa on kysymys siviilioikeuden alan lainsäädäntöinstrumentista, jonka perusteella yhdessä jäsenvaltiossa määrätty suojelutoimenpide tunnustetaan toisessa jäsenvaltiossa ilman tarvetta ryhtyä erityisiin välivaiheen muodollisuuksiin. Tarkoituksena on, että suojattava henkilö saisi saman suojelutoimenpiteeseen perustuvan suojelun myös muuttaessaan toiseen jäsenvaltioon. Asetusehdotus perustuu nykyisille siviilioikeudellisten vastavuoroista tunnustamista koskevien EU-instrumenttien periaatteille.

Saadun selvityksen mukaan eurooppalaista suojelumääräystä koskevan direktiiviehdotuk-

sen soveltamisalaa ehdotetaan rajattavaksi siten, että eurooppalainen suojelumääräys olisi mahdollinen vain sellaisissa tilanteissa, joissa kansallista suojelumääräystä edeltää rikollinen käytös määräyksen antaneen jäsenvaltion lain mukaan. Tilanteissa, joissa ei ole liityntää rikokseen tai rikosepäilyyn, direktiivi ei tulisi sovellettavaksi. Käsillä oleva yksityisoikeuden alan asetusehdotus on siten välttämätön lisä uhrien suojelun parantamiseksi unionin alueella. Suomessa kummassakin tilanteessa kyseeseen tuleva suojelutoimenpide on lähestymiskielto.

Valiokunta viittaa eurooppalaisesta suojelumääräyksestä antamaansa lausuntoon (LaVL 2/2011 vp — U 89/2009 vp) ja korostaa sen seikan tärkeyttä, että rikoksen uhreille mahdollistetaan kattava suojelu koko unionin alueella riippumatta siitä, missä menettelyssä suojelutoimenpide on annettu. Tavoitteena tulee olla käytännössä toimiva ja osapuolten oikeusturvanäkökohdat huomioon ottava järjestelmä.

Lausunto

Lausuntonaan lakivaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan edellä esitetyin painotuksin.

Helsingissä 28 päivänä syyskuuta 2011

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Anne Holmlund /kok	Jaana Pelkonen /kok
vpj.	Lars Erik Gästgivers /r	Arto Pirttilahti /kesk
jäs.	James Hirvisaari /ps	Kristiina Salonen /sd
	Johanna Jurva /ps	Kari Tolvanen /kok
	Suna Kymäläinen /sd	Ari Torniainen /kesk
	Johanna Ojala-Niemelä /sd	Kaj Turunen /ps
	Aino-Kaisa Pekonen /vas	Peter Östman /kd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Minna-Liisa Rinne.